

Nd. **76. Frumvarp til laga** [70. mál]
um veðdeild Búnaðarbanka Íslands.

Frá landbúnaðarnefnd.

1. gr.

Í Búnaðarbanka Íslands skal starfa veðdeild. Hlutverk veðdeildarinnar er:

- a) Útgáfa bankavaxtabréfa.
- b) Að veita lán gegn veði í fasteignum.

2. gr.

Tekjur deildarinnar eru:

1. Árlegt framlag ríkissjóðs, er nemi 25 milljón krónum til ársloka 1985.
2. Framlag frá Stofnlánadeild landbúnaðarins, að fjárhæð 35 milljón krónur til ársloka 1985.
3. Vaxtatekjur.

3. gr.

Veðdeildin gefur út bankavaxtabréf er hljóða á handhafa, en nafnskrá má þau í bókum bankans. Fjármálaráðherra og bankastjórn undirskrifa bankavaxtabréfin.

Bréfin skulu gefin út í flokkum og ákveður ráðherra vexti bréfanna, gjalddaga þeirra og önnur lánskjör, hvar þau skuli greiða og hvernig haga skuli auglýsingu um greiðslu þeirra.

4. gr.

Til tryggingar vaxtabréfum veðdeildarinnar er:

1. Veðskuldabréf þau, er veðdeildin fær frá lánstakendum.
2. Varasjóður veðdeildarinnar.
3. Ábyrgð ríkissjóðs.

Ef taka þarf til trygginganna skal það gert í þeirri röð sem að ofan greinir.

5. gr.

Hlutverk deildarinnar samkv. b-lið 1. gr. er:

1. Að veita lán gegn veði í jörðum og hvers konar fasteignum, sem ætlaðar eru til framleiðslu landbúnaðarafurða eða til almenningsnota í sveitum landsins.
2. Að veita lán bæjar-, sýslu- eða sveitarfélögum eða lán tryggð með ábyrgð þeirra, enda séu lánin ætluð til jarðræktar, búrekstrar eða til einhvers fyrirtekis til almenningsheilla í sveitum.

6. gr.

Hús og önnur mannvirki skulu eigi tekin gild sem veð, nema vátryggð séu í vátryggingastofnun er bankinn tekur gilda.

7. gr.

Að jafnaði má ekki lána nema gegn 1. veðrétti og aldrei yfir $\frac{3}{5}$ virðingarverðs fasteignar. Heimilt er þó að taka gildan 2. eða síðari veðrétt, ef opinberir sjóðir einir eiga forgangsveð og lánin samanlögð eru innan $\frac{3}{5}$ virðingarverðs. Lánstíminn má aldrei vera yfir 25 ár, en nánari ákvæði um lánstíma, eftir því hverrar tegundar veðið er, má setja með reglugerð.

8. gr.

Eignir þær, sem veðdeildin tekur að veði, skal á kostnað lánþega virða á þann hátt, er nánar má tiltaka í reglugerð. Má þar meðal annars ákveða að stjórn Búnaðarbankans megi tilnefna virðingarmenn. Þar má og heimila að gildandi fasteignamat komi í stað virðingar á veðinu eftir tilteknum reglum og ákvörðun bankastjórnar. Lántakandi skal á hverjum 5 ára fresti eða oftár, ef bankastjórnin krefst þess, sýna skilríki, er bankastjórnin tekur gild, fyrir því, að veðið hafi eigi rýrnað í verði, svo að veðdeildinni geti verið hættá búin. Láti lántakandi farast fyrir að senda slík skilríki, eða hafi bankastjórn orðið þess vör, að veðsett eign hafi rýrnað í verði, má láta skoðun og nýja virðingu fara fram á kostnað lántakanda.

9. gr.

Nú verða eigendaskipti á fasteign, sem er veðsett veðdeildinni, og getur bankastjórn þá heimtað lánið endurgreitt að öllu eða nokkru leyti, ef henni þykir ástæða til. Vilji nýr eigandi taka að sér lánið, má það verða, ef eignarheimild hans er sönnuð og bankastjórnin samþykkir. Þegar fasteign sem veðdeildin hefur veð í, er seld, skal kaupandi tilkynna bankastjórn eigendaskiptin í síðasta lagi á næsta gjalddaga á afborgun lánsins. Heimta má allt að 1% aukagjald af veðskuldinni, er

rennur í varasjóð, ef skuldunautur veðdeildarinnar vanrækir að tilkynna bankastjórn þegar í stað, ef verulegar breytingar eru gerðar á veðsettri eign, svo að eignin rýrni við það í verði.

10. gr.

Lánnum þeim, sem veðdeildin veitir, má hún ekki segja upp, meðan lánþegi gegnir að öllu skyldum þeim er hann hefur undirgengist. En verði árgjöld hans eigi greidd á réttum gjalddaga eða veðið gengur svo úr sér, að það er eigi lengur svo tryggjandi sem vera skal, eða haldi skuldunautur eigi vátryggðum húsum, sem að veði eru og talin eru með í matinu, eða falli á veðið skattar, gjöld eða veðkröfur, er ganga fyrir kröfu veðdeildarinnar, eða brjóti lánþegi annars í verulegum atriðum skyldur sínar samkvæmt lögum og reglugerðum veðdeildarinnar eða lánssamningum, er bankastjórninni heimilt að telja eftirstöðvar lánsins komnar í gjalddaga þegar, án uppsagnar.

11. gr.

Samningsbundnum afborgunum, sem greiddar eru í peningum á hverjum gjalddaga, skal varið til að innleysa vaxtabréf þess flokks, er í hlut á, eftir hlutkesti, sem notarius publicus hefur umsjón með og fer fram í viðurvist tveggja manna. Þá er hlutkesti hefur farið fram, skal auglýsa með 6 mánaða fyrirvara tölu- og bókstafsmerki bankavaxtabréfa þeirra, er upp hafa komið til innlausnar, og á hverjum gjalddaga þau verði útborguð. Auglýsing þessi skal birt í Lögbirtingablaðinu.

12. gr.

Handhafar eða eigendur bankavaxtabréfa þeirra, er innleysa skal, geta, gegn því að afhenda þau með vaxtamiðum er þeim fylgja, fengið útborgaðan höfuðstól þeirra á ákveðnum gjalddaga, og skal eigi greiða vexti af höfuðstólum upp frá því.

13. gr.

Nú glatast bankavaxtabréf, sem nafnskráð er í bókum veðdeildarinnar, og getur þá bankastjórnin innkallað handhafa bréfsins með 9 mánaða fyrirvara, með auglýsingu, er birt sé þrisvar sinnum samfleytt í Lögbirtingablaðinu. Ef enginn gefur sig fram með bréfið í tæka tíð, getur bankastjórnin gefið út handa hinum skráða eiganda þess nýtt bankavaxtabréf, með sömu upphæð og það er glataðist, án þess að nokkur annar, er bankavaxtabréfið kann að hafa verið afsalað, geti þar fyrir búið kröfu á hendur bankanum. Um ógilding annarra bankavaxtabréfa fer eftir almennum reglum.

14. gr.

Bankavaxtabréf þau, sem innleyst hafa verið, eða hafa verið notuð til að borga eða afborga lán, má eigi framfar setja í veltu, heldur skal ónýta þau undireins, á þann hátt að þau með því verði ógild.

15. gr.

Vaxtamiða og vaxtabréf, sem komin eru í gjalddaga, skal borga út í afgreiðslum bankans.

16. gr.

Þegar lán er komið í gjalddaga, hefur veðdeildin heimild til að láta selja veðið við opinbert uppboð, án undanfarandi dóms, sáttar eða fjárnáms samkvæmt ákvæðum í lögum um lögræði, nr. 95 5. júní 1947, 39. gr., eða láta leggja deildinni það út til eignar, ef þörf krefur.

17. gr.

Setja má með reglugerð nánari ákvæði um starfsemi veðdeildarinnar.

18. gr.

Lög þessi öðlast gildi 1. janúar 1979. Með lögum þessum er felldur úr gildi III. kafli laga nr. 115 7. nóv. 1941, um veðdeild Búnaðarbanka Íslands.

Greinargerð.

Frv. þetta er flutt að beiðni landbúnaðarráðherra. Nefndarmenn áskilja sér rétt til að flytja eða fylgja brtt. sem fram kunna að koma.

Frv. fylgdi svo hljóðandi greinargerð:

Með frumvarpi þessu er gert ráð fyrir að III. kafli laga nr. 115 7. nóvember 1941, um veðdeild Búnaðarbanka Íslands, falli niður. Gert er ráð fyrir, að heimildir veðdeildarinnar til útlána verði óbreyttar, en frumvarpið felur í sér breytingar á tekjustofnum deildarinnar auk þess sem felld eru niður ákvæði sem ekki hafa lengur þýðingu, heldur snerta sögulegan aðdraganda deildarinnar.

Fjárhag veðdeildar er svo komið að í árslok 1977 var öfugur höfuðstóll 29 m.kr. Miðað við núverandi skuldbindingar deildarinnar og óbreytta tekjustofna hefur verið áætlað að í árslok 1985 yrði tapið komið í 361 m.kr., en þá hafa óhagstæðustu lán Veðdeildar verið greidd upp og frekari halli ekki fyrirsjáanlegur. Þessu til viðbótar hefur verið áætlað að greiðsluhalli deildarinnar vegna lánstímamunar tekinnna og veittra lána yrði samtals 287 m.kr. á næstu 8 árum.

Í 2. grein frumvarpsins, sem felur í sér meginbreytinguna frá núgildandi lögum, er lagt til að rekstrarhallinn verði borinn af ríkissjóði og Stofnlánadeild landbúnaðarins, en hins vegar er gert ráð fyrir að Búnaðarbanki brúi lánstímamuninn með lánnum til veðdeildarinnar. Í fjárlögum eru veðdeildinni ætlaðar 11.4 m.kr. og hefur sú upphæð staðið í stað s.l. þrjú ár. Í frumvarpinu er lagt til að ríkissjóður leggi fram 25 m.kr. árlega, sem yrði svipað að verðgildi og þegar núverandi fjárveiting var síðast hækkuð. Ljóst er að veðdeildin mun ekki hafa neitt fjármagn til nýrra útlána, enda er gert ráð fyrir í tillögum um breytingu á lögum Stofnlánadeildar að jarðakaupalán verði framvegis veitt úr Stofnlánadeild, eftir að tekjustofnar hennar hafa verið endurskoðaðir. Hins vegar er gert ráð fyrir að deildin geti áfram annast útgáfu bankavaxtabréfa og hafi heimild til útlána með fasteignaveði.

Þá eru í 3.—16. grein skýringar á heimildum veðdeildar og skilyrðum fyrir lánveitingum ásamt ákvæðum um skyldur lánþegans. Greinarnar eru samdar með hliðsjón af núgildandi lögum og einungis þeim ákvæðum laganna breytt sem ekki hafa þýðingu lengur.